

Vergaderjaar 2015–2016

34 300 B

Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2016

34 300 C

Vaststelling van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2016

Nr. 19

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 mei 2016

Hierbij bied ik u het Toezichtverslag 2016 aan¹. Dit verslag geeft een overzicht van de bevindingen van het door mij uitgeoefende financiële toezicht op de begrotingen 2016 en de rekeningen 2014 van de provincies en de gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen.

Tevens zend ik u ter kennisneming het door de gezamenlijke provincies opgestelde verslag over het door de provincies uitgevoerde financieel toezicht op de gemeenten².

Bevindingen financieel toezicht op provincies

Voor geen van de provincies is er aanleiding om voor het jaar 2016 op basis van de financiële positie of anderszins over te gaan tot het instellen van preventief toezicht.

De financiële positie van provincies blijft solide. Weliswaar nemen de gevormde reserves in de periode 2016–2019 met € 1,3 miljard af (een daling van 9%), maar alle provinciale begrotingen zijn structureel en reëel in evenwicht doordat de reserves in overwegende mate worden ingezet ter dekking van incidentele lasten. De daling van de reserves gaat ook niet ten koste van de benodigde weerstandscapaciteit (die ingezet kan worden voor het opvangen van financiële risico's). Alle provincies hebben nog onbenutte belastingcapaciteit (ze heffen minder dan het maximaal te heffen aantal opcenten motorrijtuigenbelasting).

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Dit beeld blijkt ook uit de verplichte financiële kengetallen die provincies hebben opgenomen in hun begroting (zie bijlage)³. De provincies Zuid-Holland en Zeeland hebben in tegenstelling tot de andere provincies schulden en daardoor ook een lagere solvabiliteit. Verder hebben Zuid-Holland en Drenthe het hoogste opcentarief motorrijtuigenbelasting (12% boven het landelijk gemiddelde).

Bevindingen financieel toezicht op gemeenten

Bij brief van 14 januari 2016 (Kamerstukken 34 300 B, nr. 16) bent u reeds geïnformeerd over het feit dat er in 2016 twee artikel 12-gemeenten zijn (Ten Boer en Vlissingen) en tien gemeenten onder zogenaamd preventief financieel toezicht zijn geplaatst, vanwege een niet structureel sluitende begroting. In 2015 betrof dit zestien gemeenten.

Het verslag van de provinciaal toezichthouders bevestigt het beeld dat de financiële positie van gemeenten in algemene zin niet verder is verslechterd. Ook gemeenten hebben in hun begrotingen 2016 voor de eerste keer de verplichte vijf financiële kengetallen opgenomen. Hoewel nog niet alle gemeenten deze kengetallen op een juiste manier in hun begroting hebben verwerkt kan ook op basis hiervan worden gesteld dat de financiële positie van gemeenten niet achteruit gaat (zie bijlage)⁴. Hierbij dient wel de kanttekening te worden geplaatst dat veel van de gemeenten ook bij de begroting 2016 het uitgangspunt hebben gehanteerd dat de lasten van de decentralisaties gelijk zijn aan de baten. Over een aantal jaren zal een completer beeld van de financiën geschetst kunnen worden.

In de overall rapportage sociaal domein die u rond de verantwoordingsdag op 18 mei toegezonden krijgt, ga ik nader in op de financiële positie van gemeenten in relatie tot het gedecentraliseerde sociale domein. Het verslag van de provinciale toezichthouders is een van de bronnen die hiervoor wordt gebruikt.

Onderhoud kapitaalgoederen

Omdat financiële krapte kan leiden tot veronachtzaming van het onderhoud aan kapitaalgoederen (wegen, bruggen/viaducten, openbaar groen en gebouwen) hebben BZK en de provinciaal toezichthouders een vervolg gegeven aan het onderzoek naar het onderhoud van de kapitaalgoederen. Voor de gemeenten komt hieruit naar voren dat 1 op de 10 gemeenten het budget voor onderhoud heeft verlaagd waardoor dit niet langer toereikend is voor het onderhoudsniveau dat deze gemeenten zelf hebben opgenomen in hun onderhouds- en beheerplannen. Verder hebben niet alle gemeenten middelen gereserveerd om het geconstateerde achterstallig onderhoud weg te werken. De gemeenten waarbij dit het geval is, zullen door de provinciale toezichthouder scherp in het oog worden gehouden. Voor alle gemeenten geldt dat het onderhoud van kapitaalgoederen een onderzoeksthema blijft bij de beoordeling van de begroting 2017.

Ook in het toezicht van BZK op de provinciale begrotingen 2017 zal aan dit onderwerp nog extra aandacht worden besteed.

Ik vertrouw hiermee uw Kamer voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.